

Sydonia - czarownica z rodu Borck

Autor tekstu: **Piotr Szczepański**

Sydonia urodziła się w roku 1540(lub 1545, według innego źródła), w starej, szlacheckiej rodzinie. Jej ojcem był Otto von Borck, pan na zamku w Strzmielu, zwanego „Wilczym Gniazdem”, siedziby rycerskiego rodu Borków, jednego z najświetniejszych na Pomorzu Zachodnim, który z czasem uległ germanizacji, i przybrał nazwisko Borck. Matką była Anna von Schwiecheld. Sydonia była ich najmłodszą, ukochaną i rozpieszczaną przez ojca córką, miała jeszcze siostrę Dorotę i brata Urlicha. Gdy miała 8 lat, zmarła jej matka.

Ojciec umieścił ją na dworze księcia Filipa I w Wołogoszczy, gdzie została dwórką księżnej Amelii Saskiej. Tam też zakochała się z wzajemnością w jednym z synów księcia, Erneście Ludwiku, i przyjęła jego oświadczenia.

Księżę przyrzekł jej małżeństwo, wierność i miłość do końca życia...

Jednakże jego rodzina sprzeciwiała się temu związkowi, wybór księcia uważali za mezalians, zmusili go do odwołania swoich oświadczeń, i zawarcia małżeństwa z Zofią Jadwigą, córką księcia brunszwickiego, Juliusza. Ślub odbywa się w 1577r.

Ponizona i upokorzona tym Sydonia wróciła do rodzinnego zamku. Jak "*wieść gminna niesie*", opuszczając zamek miała Sydonia rzucić klątwę na ród Gryfitów, rodzinę jej niedoszłego męża — w ciągu 50 lat ród księcia miał wyginać. I faktycznie — coś mogło być na rzeczy, gdyż w ciągu podanych 50 lat umierają kolejno książęta Gryfitowie — w 1592 jako pierwszy ukochany Sydonii, Ernest Ludwik; w 1600 — Jan Fryderyk, książę szczeciński; w 1603 — Barnim XII; w 1605 Kazimierz IX; w 1606 — Bogusław XIII; w 1617 — Jerzy III; w 1618 — Filip II, w 1620 - Franciszek I. Dziewięć, ostatni książę z rodu Gryfitów, Bogusław XIV, umiera bezpotomnie w 1637r., siedemnaście lat po śmierci Sydonii ... Wraz z jego śmiercią kończy także swój byt także całe państwo zachodniopomorskie.

Rok po powrocie Sydonii do rodzinnego zamku umiera jej ojciec. Sydonia wraz z siostrą zostają na łasce niechętnego im brata, Urlicha, który wymusza na nich zrzeczenie się praw do majątku rodzinnego. Sekunduje mu w tym brat zmarłego ojca, Otto von Borck, pozbawia osamotnioną Sydonię ojcowizny, rozpowszechniając plotki o rzekomej klątwie, oraz inni krewni. W 1569r. po ślubie brata, Sydonia wraz z siostrą opuszczają rodzinny zamek z powodu nieporozumień z bratową. Najpierw mieszka w Szczecinie, potem kolejno w Stargardzie, Krępczewie, Chociwlu, Resku i Marianowie. Tułaczce towarzysza same nieszczęścia — dwa jej domy, w Stargardzie i Resku płoną, traci swój dobytek, cały czas ma procesy z rodziną o spadek po rodzicach, a potem po zmarłej siostrze.

W Szczecinie została wciągnięta w proces o zniesławienie księcia Jana Fryderyka oraz malwersacje finansowe. Prześladowana jest przez ludzi nasyłanych najprawdopodobniej przez brata. Spadku po siostrze nie udaje się jej uzyskać. Postanawia wyjść za mąż, aby wymusić na bracie wypłatę posagu. Do małżeństwa jednak nie dochodzi.

Sydonia nie zrezygnowała z katolicyzmu, mimo tego, że od 1535 protestantyzm (dzięki reformacji) stał się głównym wyznaniem na Pomorzu. Odmiennosc wyznania była też jeszcze jednym pretekstem do jej prześladowań przez rodzinę. Na skutek działań księcia Bogusława XIII, w roku 1604 zostaje umieszczona w klasztorze żeńskim w Marianowie. Przez pewien czas, z racji wysokiego urodzenia, oraz wieku pełni funkcje zastępczyni przełożonej. Jednakże na wskutek trudnego charakteru, konfliktowości i zgryźliwości, po roku zostaje pozbawiona tej funkcji. W klasztorze zajmuje się studiowaniem ziołarstwa — kontaktuje się z zielarkami, udziela porad lekarskich, pomaga chorym, woli towarzystwo zwierząt niż ludzi... Po pewnym czasie chce opuścić klasztor, dochodzi na tym tle do konfliktów z przeoryszą. Gdy próbuje w 1612r. uciec z klasztoru, zostaje

aresztowana, oskarżona o niepoczytalność, a później o czary i spowodowanie śmierci kilku ludzi. W gorączce mówi podobno o zbliżającej się śmierci swoich wrogów - Jerzego III i Filipa II.

Gdy ta przepowiednia się sprawdza, wystraszony książę Franciszek I wytacza starej kobiecie proces, licząc na to, że pomoże mu to uratować ród Gryfitów od wymarcia. W 1619 Sydonia zostaje zamknięta w więzieniu na zamku Oderburg w Grabowie pod Szczecinem, gdzie zostaje oskarżona o stosowanie czarów, kontakty ze złymi duchami, trucicielstwo... W sumie było aż 74 artykułów przeciwko niej. Głównym zarzutem była owa rzekoma klątwa. Ponieważ długo odpierała zarzuty, postanowiono poddać ją torturom, na których przyznała się do zarzucanych jej czynów. Specjalnością tamtych okolic była nakładana na głowę czapa, którą stopniowo ściskano... inne to śruby do przykręcania palców, obcęgi, hiszpański buty... Można przytoczyć protokół sądowy:

"Wówczas przystąpił do niej kat z pomocnikiem, zdjął z niej płaszcz i suknię, związał na plecach, i tylko w koszuli posadził na brzemionach (...) Gdy Sydonię przywiązano sznurami, nogi włożono w dyby i ześrubowano je, czytano artykuł po artykule, a ona przyznała się do wszystkiego..."

I dalej:

"W wyniku nadesłanych akt przez sędziego nadwornego przeciwko Sydonii Borck uznajemy jako sędziowie i ławnicy za słuszne, że Sydonia Borck, pomimo iż przyznała się do winy, a potem w całości zaprzeczyła,

co zmusiło sędziego do zastosowania ostrych tortur w większym wymiarze, w czasie których przyznała się ponownie do dokonywania czarów oraz doprowadzenia osób do śmierci. Z tego powodu została skazana na ścięcie toporem, a następnie jej ciało spalono na stosie (...). Wszystko zgodnie za prawem..." (!)

Ostatnie słowa oskarżonej brzmiały:

"Widzicie przed sobą starą kobietę, oszukaną przez bliźnich, krewnych i przez nich oskarżoną o władze nieziemską. Mnie nawet ludzkiej mocy brakowało, by przeciwko niesprawiedliwościom krewnych moich na majątek dybiących stanąć (...) Kuzyn mój, Jobst, książęcy radca, znalazł sposób na pozbycie się mnie (...) Sędziowie, co książę odchodzący bezpotomnie chce usłyszeć od swojego doradcy, jaką pociechę? Że nie jego niemoc spowoduje wygaśnięcie rodu Gryfitów, lecz czary Sydonii, która ród przeklęła, bo Gryfita nie wziął jej za żonę.(...) Sędziowie, a teraz dajcie mi umrzeć. Jestem stara, zmęczona. Moje życie nie było mniej godziwe od innych, a o tyle gorsze, że dłuższe i dłuższa w nim była samotność moja, bezsilność wobec tych, którym uprzykrzyło się patrzeć na mnie. Pozwólcie mi już umrzeć. Niczego bardziej nie pragnę niż śmierci."

W noc przed egzekucją ukradkiem odwiedził Sydonię w celi Franciszek I. Podobno błagał, aby odwołała swoją klątwę, a on daruje jej życie i wypuści na wolność. Niczego jednak nie wskórał — Sydonia milczała.

19 sierpnia 1620r. 80-letnia Sydonia von Borck zostaje ścięta przez kata, a następnie jej ciało zostaje spalone na stosie, a popiół rozrzucony na polach. Jako szlachciance przysługiwał jej „przywilej” ścięcia przed spaleniem. Po kilku miesiącach umiera Franciszek I, sprawca kaźni Sydonii.

Kilkadziesiąt lat po opisanych wydarzeniach, Sydonia stała się bohaterką opowieści, romansów i legend, a także tematem dla malarzy.

W tym roku przypada 390 rocznica tego jeszcze jednego mordu, o podłożu finansowo — religijnym.

Co roku, w rocznice tych wydarzeń, w miejscu, gdzie znajdowała się wtedy Brama Młyńska, która była miejscem wykonywania wyroków śmierci, a teraz znajduje się Muzeum Narodowe, Szczecińskie Towarzystwo Historyczne składa kwiaty.

[Piotr Szczepański](#)

Publicysta

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 24-07-2010)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7428) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7428>)

Contents Copyright © 2000-2010 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2010 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl